

Αποδομώντας στερεότυπα και αντιλήψεις για τα άτομα
με αναπηρία και εντάσσοντας την αναπηρία στην τάξη
μας, με την αξιοποίηση παραμυθιών και της
ιστοσελίδας "Ψηφίδες Γνώσης" του Πανεπιστημίου
Κύπρου

Εισηγήτρια: Διαμάντω Παπαγεωργίου
Εκπαιδευτικός Δημοτικής
Σχολιάστρια: Έλενα Παπαμιχαήλ

Περιεχόμενα

Μέρος Α

Αποδομώντας
στερεότυπα και
προκαταλήψεις για τα
άτομα με αναπηρία

Μέρος Β

Εντάσσοντας την
αναπηρία στην τάξη μας

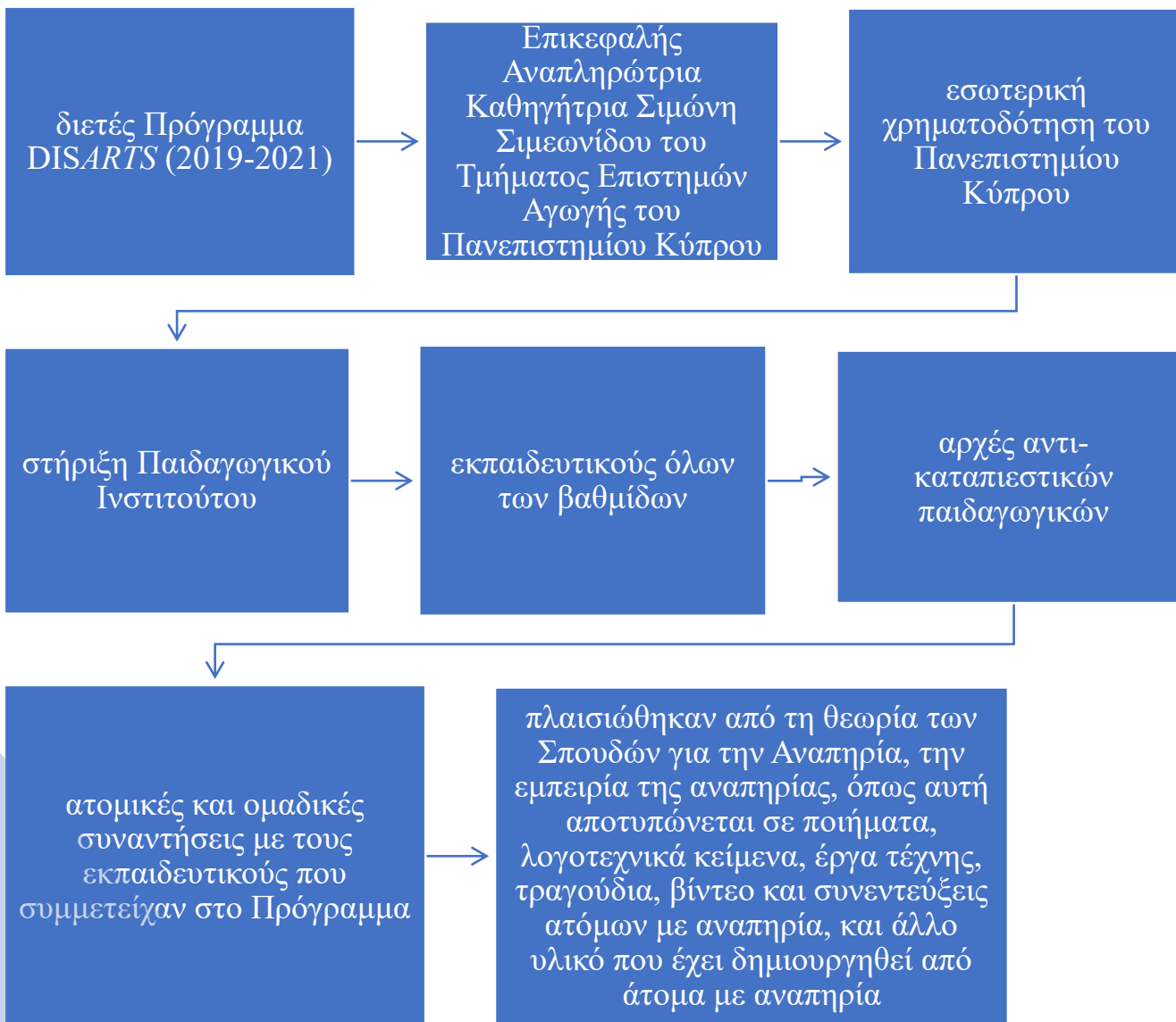

Μέρος Α

- Αποδομώντας στερεότυπα και προκαταλήψεις για τα άτομα με αναπηρία

Πρόγραμμα
επαγγελματικής
μάθησης
DISARTS

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Επιστημών της Αγωγής

Ορολογία

Όροι που
χρησιμοποιούμε:

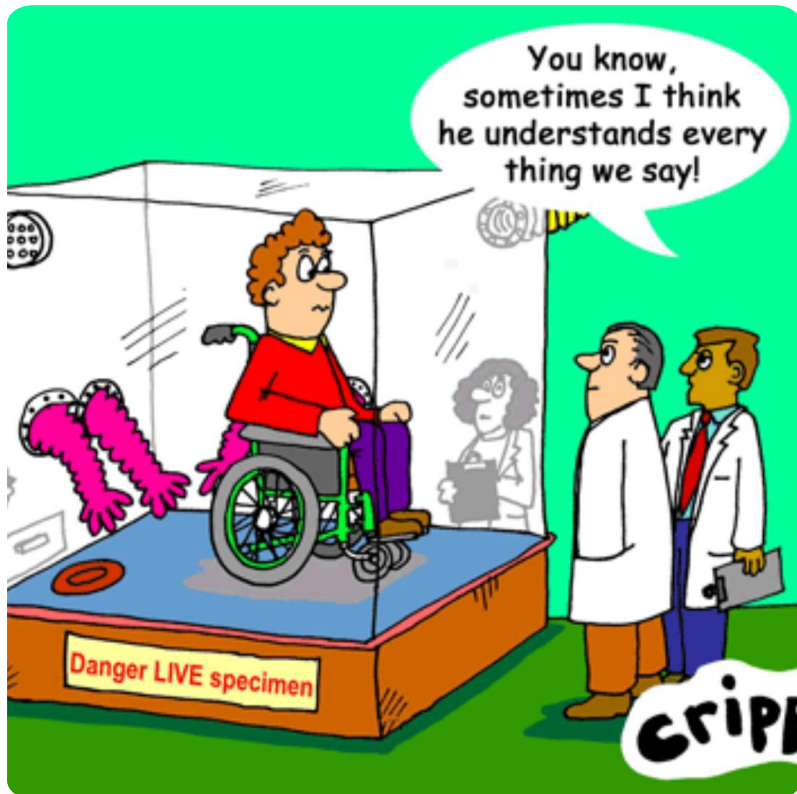
άτομα με ειδικές
ανάγκες, άτομα με
ειδικές
ικανότητες, άτομα
με ιδιαιτερότητες,
ΑμεΑ

Αποδεκτός όρος:

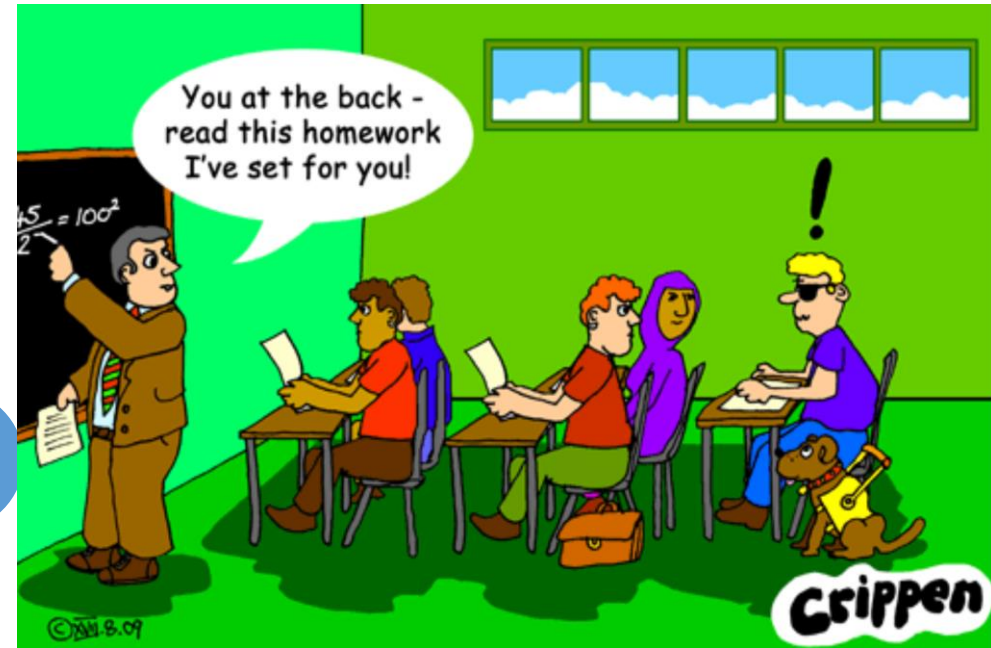
**άτομα με
αναπηρία**

Προς αποφυγήν...

Το άτομο με αναπηρία έχει το πρόβλημα (ιατρικό μοντέλο) - Η κοινωνία έχει πρόβλημα (κοινωνικό μοντέλο)

Ιατρικό μοντέλο

Κοινωνικό μοντέλο

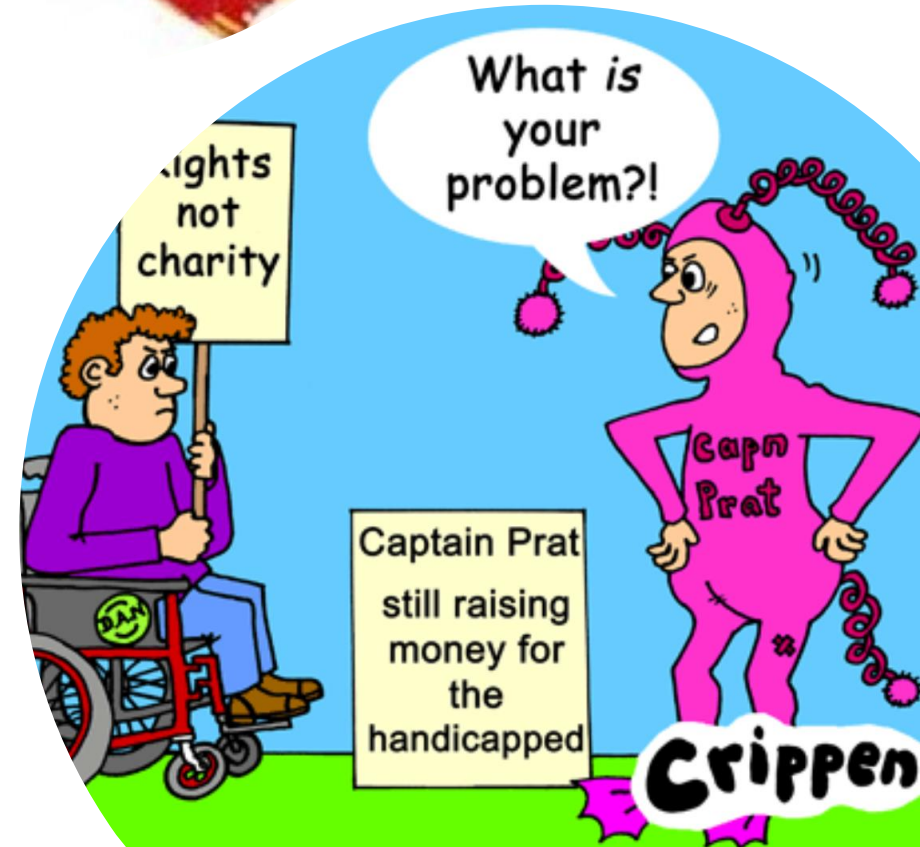
Προς αποφυγήν...

φιλανθρωπικές εκδηλώσεις/
πανηγύρια αγάπης

- Τα άτομα με αναπηρία δε θέλουν τον οίκτο και τη φιλανθρωπία μας.
- Τα άτομα με αναπηρία δεν συμφωνούν με εκδηλώσεις όπως ο ραδιομαραθώνιος.
- Τέτοιες εκδηλώσεις κάνουν περισσότερο κακό παρά καλό.
- Δημιουργούν ή διαιωνίζουν στερεότυπα και προκαταλήψεις για τα άτομα με αναπηρίες.
- Δίνουν λανθασμένα μηνύματα «Μόνο η αγάπη μπορεί...».
- Ο επίσημος κρατικός φορέας εφησυχάζεται.

Φιλανθρωπικό
μοντέλο

ραδιομαραθώνιος

Προς αποφυγήν...

- Απόσταση μεταξύ «εαυτού» και «άλλου» Εμείς είμαστε οι τέλειοι και αυτοί κάποιοι που μας έχουν ανάγκη –Ίσα δικαιώματα
- Αν σταθμεύσω σε χώρο αναπήρων ή μπροστά από μια ράμπα για 10 λεπτά, δεν έγινε και τίποτα –Δικαίωμα στην πρόσβαση
- Η αναπηρία συνδέεται με άτομα με κινητικά προβλήματα μόνο – Υπάρχουν διάφορες αναπηρίες και κάποιες «αόρατες»

Προς αποφυγήν...

- Τα άτομα με αναπηρία συμφωνούν απόλυτα/πάντα μεταξύ τους –το αντίθετο
- Τα άτομα με αναπηρίες συμπεριφέρονται όλα το ίδιο -είτε δέχονται παθητικά αυτά που οι άλλοι αποφασίζουν γι' αυτά, είτε αντιδρούν και αντιστέκονται με σθένος για να τους προσφέρονται αυτά που δικαιούνται
- Πρέπει να τονίζουμε την αναπηρία-τα εμπόδια που βρίσκουν μπροστά τους (δικαιωματική προσέγγιση)
- Είναι χρήσιμο να μελετούμε αυτά που γράφουν άτομα χωρίς αναπηρία για την αναπηρία- Χρήσιμο να βλέπουμε τη δική τους οπτική γωνία, το πώς ένα άτομο με αναπηρία βιώνει το ίδιο την αναπηρία του.

Λάθη και παραλείψεις στο αναλυτικό μας πρόγραμμα

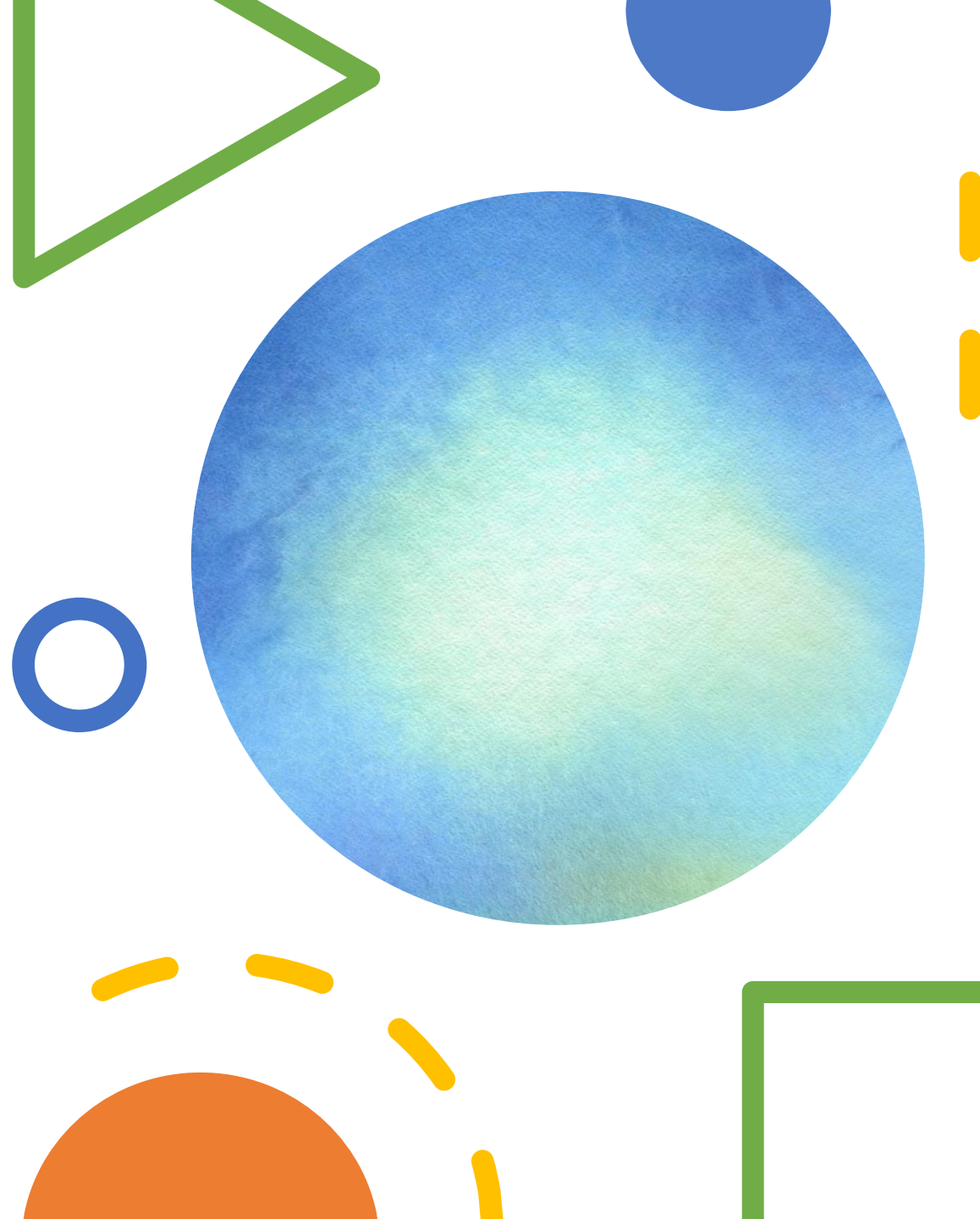
περιθωριοποιεί τα άτομα με
αναπηρία

απουσιάζει το υλικό και οι στόχοι
για να προσεγγίσουμε το θέμα της
~~αναπηρίας σωστά~~
οι στόχοι του δεν περιλαμβάνουν τα
άτομα με αναπηρία

δεν περιλαμβάνει το έργο και την
ιστορία των ατόμων με αναπηρία

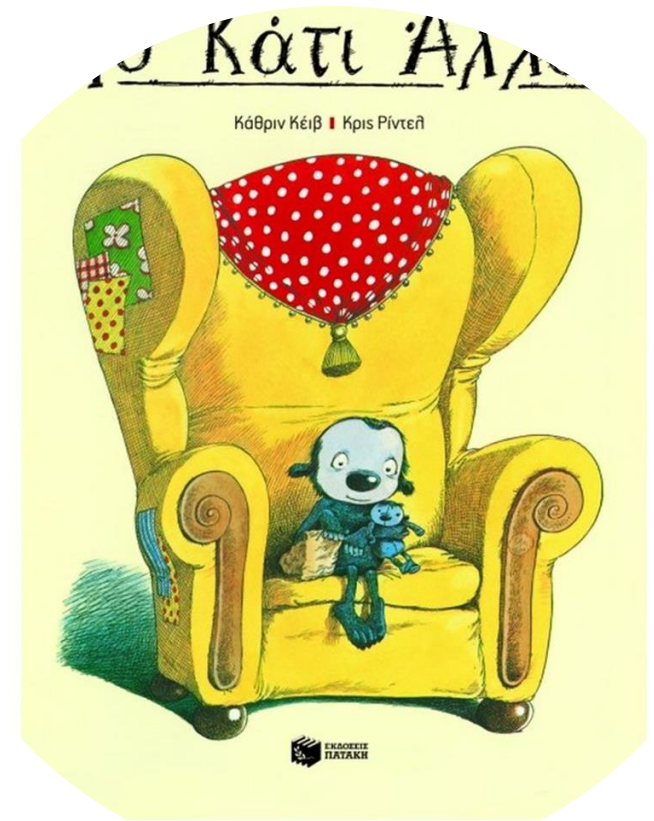
Λάθη και παραλείψεις στο εκπαιδευτικό μας σύστημα

- υπάρχουν στερεότυπα και προκαταλήψεις στα σχολεία για τα άτομα με αναπηρία (διαφορετικός/ίδιος με «εμάς») -ίσος
- η αναπηρία είναι ζήτημα που θίγεται μια στο τόσο με αφορμή κάποιο κείμενο ή κάποια φιλανθρωπική εκδήλωση
- είναι δύσκολο να διακρίνει ο/η εκπαιδευτικός πότε μια διδακτική προσέγγιση που προτείνεται από το ΥΠΑΝ ανήκει στην καταπιεστική προσέγγιση
- είναι απαραίτητη η κριτική του υλικού που έχει στα χέρια του ο/η εκπαιδευτικός ώστε να μην αναπαράγει στερεοτυπικές αντιλήψεις
- χωρίς εκπαίδευση ο/η εκπαιδευτικός δεν μπορεί να προσαρμόζει μια διδακτική προσέγγιση ώστε να γίνεται αντι-καταπιεστική

Λάθη που κάνουμε ως εκπαιδευτικοί

- Προσπαθούμε να πείσουμε τα παιδιά μας να «αγαπήσουν το διαφορετικό» και τα παιδιά χωρίς αναπηρία να αγαπούν τα παιδιά με αναπηρία
- Νομίζουμε ότι καλλιεργούμε την ενσυναίσθηση, αλλά δημιουργούμε απόσταση μεταξύ «Εαυτού και Άλλου»
- Αξιοποιούμε παραμύθια που είναι «επικίνδυνα» (καταπιεστική παιδαγωγική).

Ανάγκες στο εκπαιδευτικό μας σύστημα

- σημασία της φωνής των ατόμων με αναπηρία
- συμβολή εκπαίδευσης στη δημιουργία θετικής ταυτότητας του παιδιού με αναπηρία
- αντίθεση στην κατασκευή της έννοιας της αναπηρίας στη βάση της αντίληψης του “Εαυτού” και του “Άλλου”
- απαραίτητη η αξιοποίηση της τέχνης και της εμπειρίας των ατόμων με αναπηρία
- να ξυπνήσουμε, να ταρακουνηθούμε, να καταλάβουμε ότι ο τρόπος που ακολουθούμε είναι λανθασμένος

Ανάγκες στο εκπαιδευτικό μας σύστημα

- να θίγεται συστηματικά η αναπηρία στο σχολείο με τρόπους που πηγάζουν από τη θεωρία των Σπουδών για την Αναπηρία
- να τονίζουμε ότι η κοινωνία μας έχει το πρόβλημα (κοινωνικό μοντέλο)
- να αντιμετωπίζουμε την αναπηρία ως ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων (δικαιωματική προσέγγιση)
- να υπάρχει κοινή αντίληψη για τον τρόπο προσέγγισης των θεμάτων αυτών στη σχολική μονάδα (επαγγελματική μάθηση)

ΑΝΤΙ-ΚΑΤΑΠΙΕΣΤΙΚΕΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ

- ▶ Η αναπηρία είναι μια πολύπλοκη κατάσταση
- ▶ Η αναπηρία παρουσιάζεται ως εμπειρία ζωής
- ▶ Το άτομο με αναπηρία αντιμετωπίζεται ως ίσο
- ▶ Το άτομο με αναπηρία παρουσιάζεται ως πολίτης και ως άτομο με ταυτότητα, εμπειρίες, απόψεις
- ▶ Αναπτύσσει την κριτική σκέψη των παιδιών σε σχέση με την κοινωνική καταπίεση που βιώνουν

ΑΝΤΙ-ΚΑΤΑΠΙΕΣΤΙΚΕΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ

- ▶ Οι γνώσεις, οι στάσεις και δεξιότητες είναι διάχυτες σε ολόκληρο το αναλυτικό πρόγραμμα και έχουν διασύνδεση
- ▶ Αξιοποιεί υλικό που δημιουργήθηκε από άτομα με αναπηρία
- ▶ Κάνει κριτική ανάλυση των κειμένων/θεμάτων
- ▶ Ανταλλάσσονται επιχειρήματα
- ▶ Πραγματοποιούνται δραστηριότητες όπου εμπλέκονται άτομα με αναπηρία

Στόχοι αντι-καταπιεστικών παιδαγωγικών

- Τα παιδιά να αναγνωρίζουν τα στερεότυπα σε σχέση με την αναπηρία
- Τα παιδιά να λάβουν δράση ώστε να αλλάξει η κοινωνική καταπίεση που βιώνουν τα άτομα με αναπηρία

Μέρος Β

Εντάσσοντας την
αναπηρία στην τάξη μας

- Μικρές προσθήκες στην τάξη μας από την πρώτη μέρα της σχολικής χρονιάς π.χ. εποπτικό υλικό, φύλλα εργασίας
- Δεν υπάρχει έτοιμο υλικό για τον σκοπό αυτό.
- Κάποιες αναπηρίες δεν είναι εύκολο να τις παρουσιάσεις χωρίς να τονίσεις την αναπηρία.

Πώς εντάσσουμε την αναπηρία στην τάξη μας- Σχολικές προσεγγίσεις

Α. Άμεση αναφορά σε θέματα αναπηρίας

- θέματα διακρίσεων

- περιθωριοποίησης

- απόψεις ατόμων με αναπηρία για θέματα που τους απασχολούν σε σχέση με την αντιμετώπισή τους από την κοινωνία

Τι είμαστε λοιπόν; Παράνθρωποι, Σανάνθρωποι, Μετάνθρωποι ή Υπεράνθρωποι; Τίποτα από όλα αυτά. Δεν είμαστε καν «άτομα με ειδικές ανάγκες», αλλά «άνθρωποι με προβλήματα όρασης, κίνησης και ακοής». Συχνά οι λέξεις δεν μπορούν να μας βλάψουν, μπορούν όμως να αλλάξουν τον τρόπο που σκεφτόμαστε και αντιδρούμε. Αν δούμε τους συμπολίτες μας ως αυτό που είναι: άνθρωποι με τις ίδιες επιθυμίες, χαρές, λύπες, ματαιοδοξίες, ζήλιες, φιλαρέσκειες, ανασφάλειες, επιθυμίες για κοινωνικές συναναστροφές, φιλία, αγάπη, δραστηριότητα, επιβεβαίωση, αλλά με δυσκολίες στην Κίνηση, στην Όραση ή στην Ακοή (ή με άλλες παθήσεις και προβλήματα), τότε ίσως κάνουμε το πρώτο βήμα προς ένα μελλοντικό κόσμο όπου θα έχουμε τις ίδιες ευκαιρίες στη ζωή, στην αγάπη και στη δημιουργία.

<https://ucyweb.ucy.ac.cy/psifides-gnosis/el/digital-archive/17-gr-articles/top-menu/digital-portfolios/93-sofia-kolotourou>

«Σανάνθρωποι ή συνάνθρωποι;»
της Σοφίας Κολοτούρου

Αλλά και η συμπεριφορά του υπουργού Άμυνας, κ. Κούλη Μαυρονικόλα, δεν είναι λιγότερο προκλητική. Τον Αύγουστο του 2004, ο ίδιος στάθμευσε το αυτοκίνητό του αντικανονικά, αναγκάζοντας τον παραπληγικό που είχε σταθμεύσει το αυτοκίνητό του στους σηματοδοτημένους χώρους στάθμευσης για αναπήρους στο αεροδρόμιο, να περιμένει τον κ. υπουργό για 30 περίπου λεπτά μέχρι να κατευοδώσει τον υιό του. Ο θυμός του μέλους της ΟΠΑΚ, ο οποίος δεν ήξερε ποιου ήταν το αυτοκίνητο που τον εμπόδιζε, μετατράπηκε σε οργή όταν είδε τον υπουργό να περνά από μπροστά του και να μπαίνει στο αυτοκίνητο χωρίς μάλιστα να πει ούτε έναν απλό συγνώμη.

Όπως βλέπετε κ. υπουργέ των Συγκοινωνιών, η οδύσσεια των εμποδιζομένων συνανθρώπων μας δεν θα υπήρχε, αν μη τι άλλο σε αυτό τον εγκληματικά μεγάλο βαθμό, αν μερικά αυτονόητα και τόσο απλά πράγματα γίνονταν 10-15 χρόνια πριν. Σήμερα θα είχαμε το δικαίωμα να μιλάμε και να περηφανευόμαστε για το φιλόξενο δομημένο περιβάλλον. Δυστυχώς, βρισκόμαστε μπροστά στην ανάγκη, με πικρία και αγανάκτηση, να κριτικάρουμε με τον πλέον αυστηρό τρόπο αυτούς που έπρεπε και που πρέπει να πάρουν τις ανάλογες αποφάσεις για να αλλάξει αυτή η απαράδεκτη κατάσταση.

Είναι αδήριτη ανάγκη να σπάσει η στενοκεφαλιά ορισμένων τεχνοκρατών και επιχειρηματιών. Χρειάζεται η πολιτική απόφαση. Αυτή είναι η πρόκλησή σας. Μην επιτρέψετε να γραφτεί το όνομά σας στη λίστα των ασυγχώρητα ασεβών προκατόχων σας. Εξάλλου, μην ξεχνάτε ότι είστε μέλος σε μια κυβέρνηση που φέρει το όνομα της αλλαγής. Προχωρήστε λοιπόν στην τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας που διέπει τα πεζοδρόμια. Εφαρμόστε τη νομοθεσία ως κυβέρνηση. Ξεκινήστε τη διαφώτιση από το Υπουργικό Συμβούλιο.

<https://ucyweb.ucy.ac.cy/psifides-gnosis/el/digital-archive/17-gr-articles/top-menu/digital-portfolios/83-michalis-demosthenous>

«Σταθμεύω χωρίς να
εμποδίζω» του
Μιχάλη Δημοσθένους

Πώς εντάσσουμε την αναπηρία στην τάξη μας- Σχολικές προσεγγίσεις

Β. Έμμεση αναφορά σε θέματα αναπηρίας

σε οποιοδήποτε θέμα που
σχετίζεται με το αναλυτικό
πρόγραμμα μπορούμε να
αξιοποιήσουμε το έργο των
ατόμων με αναπηρία ή/και να
περάσουμε μηνύματα σε
σχέση με την αναπηρία

Διάβασε τα αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις και μετέτρεψε τον ευθύ σε πλάγιο λόγο και αντίστροφα.

- Θυμάσαι τους δάσκαλους που είχες;
- Ναι, με αγαπούσαν.
- Αργότερα στο Πανεπιστήμιο, τι θυμάσαι από τα φοιτητικά σου χρόνια;
- Δεν είχα φίλες.

(Δανάη Αντωνίου)

Ο Στέλιος Κυμπουρόπουλος είπε ότι δεν πήγε σε ειδικό σχολείο. Όταν τον ρώτησαν τι διδάχθηκε είπε ότι διδάχθηκε ό,τι και τα άλλα παιδιά της ηλικίας του και συμμετείχε παντού. Όταν τον ρώτησαν για το αν η αναπηρία καθόρισε τις φιλίες του, απάντησε ότι η αναπηρία δεν του στέρησε τη χαρά να είναι κοινωνός της φιλίας, της ομάδας, της σχολικής κοινότητας.

Παράδειγμα 1

- Δ' τάξη, Ενότητα 6 «Ιστορίες παιδιών»
- Ερώτημα ενότητας "Έχουν όλα τα παιδιά να μας πουν τις ίδιες ιστορίες;"
- «Ειρήνη- Η ιστορία ενός παιδιού πρόσφυγα»
<https://www.youtube.com/watch?v=WQJhuAfVTqo>
- Γενικό συμπέρασμα της ενότητας ότι κάθε παιδί έχει να μας πει τη δική του ιστορία.

https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/302505_ian-i-sygklonistiki-istoria-enos-paidiou-me-egkefaliki-paralysi

➤ Παράδειγμα 2

• Δ' τάξη - Ενότητα 10
 «Λέξεις φτερουγίζουν πέρα, ταξιδεύουν στον αέρα»

• Ερώτημα ενότητας: Πώς οι άνθρωποι χρησιμοποιούν τις λέξεις;

• Τραγούδι «Είσαι το κάτι άλλο» σε στίχους της Φανής Αναστασίου-νοηματική γλώσσα

<https://www.youtube.com/watch?v=IcnCKhq17HI>

Γραμμή Ενότητας

The collage contains several educational elements:

- Παιχνίδια με τις λέξεις**: A section with text and illustrations of children playing with paper airplanes.
- Γλωσσικό αυτοβιογράφο**: A text block explaining the origin of the Greek alphabet, mentioning Phoenicians and the letter 'alpha'.
- Γραφή, η μνήμη των ανθρώπων**: A section with a scroll and text about the importance of writing.
- Χορεύοντας με... ακουστικούς ήχους**: A section with a grid of colorful illustrations and text about sound.
- Ο Δίσκος της Φαιστός**: A section with an image of a bowl of phastos and text about its use.
- YouTube Player**: A video player showing a song titled "Είσαι το κάτι άλλο" by Φανή Αναστασίου.

- Ποίημα
- Αφήγηση
- Τα παιδιά χρησιμοποιούν τις λέξεις για παιχνίδι
- Ακουστικές, οπτικές εικόνες
- Μεταφορές
- Εκφράσεις
- Ποιήτρια

- Πεζό
- Αφήγηση
- Απόσπασμα
- Μεταφορές
- Εκφράσεις
- Η γλώσσα (καθαρεύουσα) απλουστεύτηκε
- Κάθε άνθρωπος έχει τη δική του γλώσσα
- Τα ζώα έχουν τη δική τους γλώσσα

- Πεζό
- Πληροφοριακό (Άρθρα σε έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές)
- Περιγραφή
- Η γραφή αναπτύχθηκε για να αποθηκεύονται και να μεταφέρονται πληροφορίες στον χρόνο και χώρο
- Επίθετα

- Πεζό
- Άρθρο σε εφημερίδα
- Επιχειρηματολογία
- Τα άτομα με ακουστική αναπηρία επικοινωνούν με χειλανάγνωση ή νοηματική γλώσσα
- Σκοπός: να αναδείξει το γεγονός πως με επιμονή και θάρρος μπορούμε να πετύχουμε οτιδήποτε στη ζωή μας

- Πολυτροπικό κείμενο (Ήχο και εικόνα)
- Μελωποποιημένο ποίημα
- Οπτικές, ακουστικές εικόνες
- Μεταφορές
- Εκφράσεις
- Το τραγούδι (λέξεις) ως μέσο έκφρασης και επικοινωνίας συναισθημάτων

Τραγούδι «Είσαι το κάτι άλλο» της Φανής Αναστασίου

Ερωτήσεις κατανόησης (Α)

- Τι σχέση έχει αυτό το κείμενο με το προηγούμενο κείμενο; Γιατί επέλεξα να σας δείξω το συγκεκριμένο κείμενο;
- Σε τι διαφέρει η νοηματική γλώσσα αυτού του κειμένου, από αυτή που προβάλλεται στα εξωγλωσσικά στοιχεία (εικόνα) του κειμένου;
- Τι προσπάθησε η Φανή Αναστασίου να κάνει με το συγκεκριμένο τραγούδι;

Ερωτήσεις κατανόησης (Β)

- Σε τι μοιάζουν η Φανή Αναστασίου με τη μικρή Ευγενία;
- Πώς φαίνεται να νιώθει η Φανή Αναστασίου που κατάφερε να τελειώσει το τραγούδι της και πώς η μικρή Ευγενία που κατάφερε να μάθει μπαλέτο;
- Πώς φαίνεται να βοήθησαν τις δύο κοπέλες οι «λέξεις»;
- Τι μπορεί να εκφράσει η Φανή με το τραγούδι της και τι η μικρή Ευγενία με τον χορό της;

➤ Παράδειγμα 3

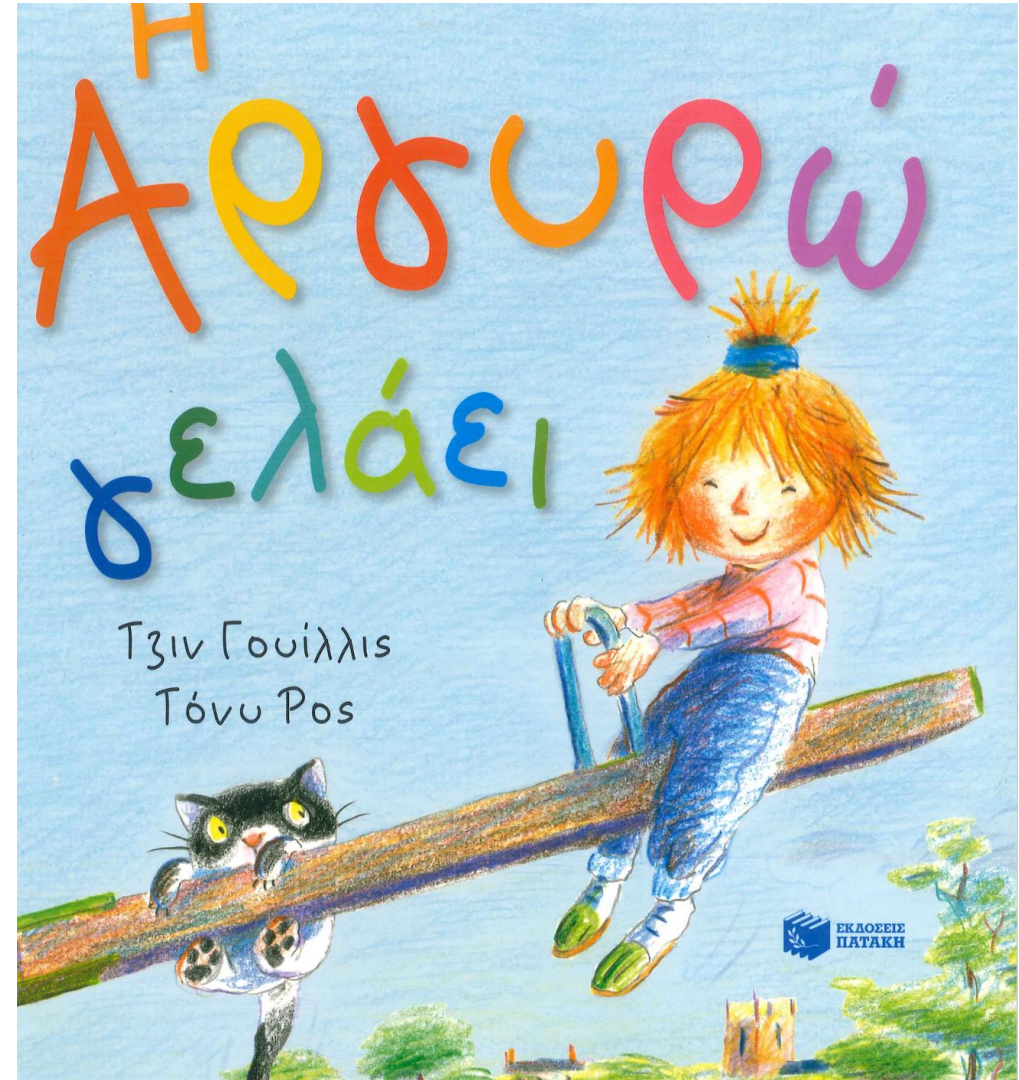
- Αξιοποίηση παραμυθιού «**Η Αργυρώ γελάει**»

<https://www.youtube.com/watch?v=8jCv5Xj3dS8>

- Κείμενο κατανόησης γραπτού λόγου
- Google form με ρωτήσεις κατανόησης πολλαπλής επιλογής

<https://forms.gle/yj3G8wFyUVFsTzWGA>

- Επιχειρηματολογία «Θα το πρότεινες σε άλλα παιδιά της ηλικίας σου; Γιατί;»

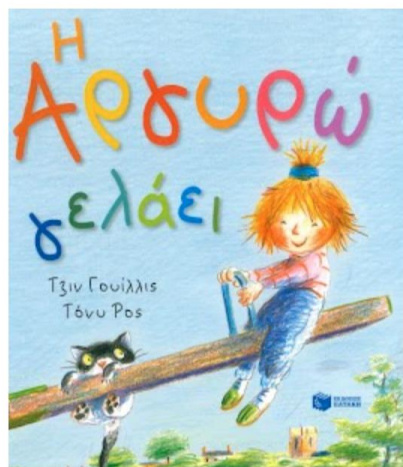
Η Αργυρώ γελάει

Κατανόηση προφορικού κειμένου

 diamando148@gmail.com (δεν κοινοποιήθηκε)
[Εναλλαγή λογαριασμού](#)

* Απαιτείται

Εξώφυλλο βιβλίου

Όνομα *

Η απάντησή σας

Τάξη *

Η απάντησή σας

1. Η Αργυρώ μπορεί να γελάει, να τραγουδάει, να ζωγραφίζει και να κολυμπάει.

- Α. Ορθό
 Β. Λάθος

2. Τι σχήμα λόγου είναι η φράση "Η Αργυρώ στα χέρια του μι

- Α. Κυριολεξία
 Β. Παρομοίωση
 Γ. Μεταφορά

3. Γιατί η Αργυρώ χαμογελάει όταν κάνει κούνια; *

- Α. Επειδή είναι στενοχωρημένη
 Β. Διότι είναι χαρούμενη
 Γ. Γιατί είναι θυμωμένη

Η Αργυρώ ... *

- Α. έπαιξε ένα επιτραπέζιο παιχνίδι με τη γιαγιά της
 Β. έκανε μια πλάκα στη γιαγιά της
 Γ. πήρε ένα δώρο στη γιαγιά της για τα γενέθλιά της

Η Αργυρώ χάρηκε που τρόμαξε τη γιαγιά της. *

- Α. Ορθό
 Β. Λάθος

Η Αργυρώ θύμωσε που τη μάλωσαν για την πλάκα στη γιαγιά τη

- Α. Ορθό
 Β. Λάθος

Η Αργυρώ καταφέρνει να χορέψει με τον παππού της στηριζόμενη (πατώντας στα πόδια του και ακουμπώντας πάνω του);

- Α. Ορθό
 Β. Λάθος

Η Αργυρώ μπορεί να κάνει ό,τι ένα παιδί της ηλικίας τ

- A. Ορθό
- B. Λάθος

Ο αφηγητής και ο πρωταγωνιστής της ιστορίας δεν εί
νωπο.

- A. Ορθό
- B. Λάθος

ολή

Ίλτετε ποτέ κωδικούς πρόσβασης μέσω των Φορμών Google.

το περιεχόμενο δεν έχει δημιουργηθεί και δεν έχει εγκριθεί από την Google
[Όροι Παροχής Υπηρεσιών](#) - [Πολιτική απορρήτου](#)

Google Φόρμες

8. Η Αργυρώ ιππεύει... *

- A. ένα μικρό πόνυ
- B. τον μπαμπά της
- Γ. ένα μεγάλο ολόασπρο άλογο

9. Η Αργυρώ δεν είναι πλακατζού. *

- A. Ορθό
- B. Λάθος

10. Η Αργυρώ τρόμαξε *

- A. τον σκύλο της
- B. τη γάτα της
- Γ. το χρυσόφαρό της

11. Η Αργυρώ νιώθει ό,τι ένα παιδί της ηλικίας της *

- A. Ορθό
- B. Λάθος

Πίνακας αξιολόγησης δασκάλας	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΚΑΛΑ	ΜΕΤΡΙΑ
1. Πέτυχες τον σκοπό της εργασίας σου (να φτιάξεις ένα επιχειρηματολογικό κείμενο);			
2. Κατάφερες να καταγράψεις με σαφήνια την άποψή σου στη θεματική πρόταση;			
3. Υποστήριξες την άποψή σου με εύστοχα επιχειρήματα στις λεπτομέρειες της παραγράφου;			
4. Κατάφερες να διατυπώσεις με διαφορετικό τρόπο την άποψή σου (που είναι ίδια με την αρχική) στην κατακλείδα πρόταση;			
5. Χρησιμοποίησες σωστά αρκετές συνδετικές λέξεις από το μιμφτέκι;			
6. Χρησιμοποίησες αρκετούς αιτιολογικούς συνδέσμους, όπως: γιατί, διότι, επειδή, εφόσον.			
7. Οι προτάσεις σου έχουν νόημα;			
8. Πρόσεξες την ορθογραφία των λέξεών σου, με βάση τους κανόνες γραμματικής;			
9. Τόνισες σωστά τις λέξεις;			
10. Εμφάνιση γραπτού: έγραψες με στρογγυλά ισομεγέθη γράμματα, χωρίς μουντζούρες; Τι θα μπορούσες να βελτιώσεις;			

➤ Παράδειγμα 4

- Ηχογράφηση ανάγνωσης παραμυθιού «Φίλοι, φως φανάρι» (Αντικατάσταση λέξης «κωφάλαλος»)
<https://1drv.ms/u/s!Ap6Q3NvNUPrnyimX8YbPNiof0R-6h>
- Αξιοποίησή του ως κείμενο κατανόησης προφορικού λόγου
- Google form με ερωτήσεις κατανόησης πολλαπλής επιλογής
<https://forms.gle/d7gGrdWupJcXf46V6>
- Εικονογράφηση παραμυθιού
- Αφήγηση στη νοηματική γλώσσα
<https://www.youtube.com/watch?v=OyI2ZpLk0Vs>

1. Συγγραφέας του παραμυθιού είναι... *

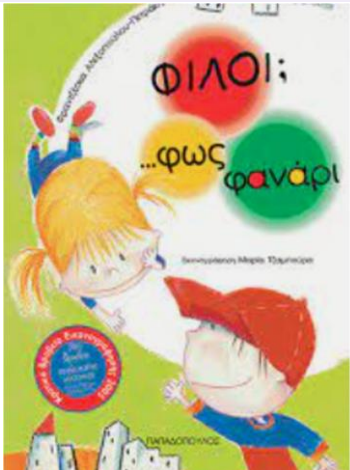
- Α. η Άλκη Ζέη
- Β. η Φραντζέσκα Αλεξοπούλου- Πετράκη
- Γ. η Πηνελόπη Δέλτα
- Δ. ο Ευγένιος Τριβιζάς

2. Σύμφωνα με την Ισμήνη, στις μαμάδες και στους μπαμπάδες αρέσει να... *

- Α. ξυπνούν τα παιδιά τους γαργαλώντας την κοιλιά τους
- Β. ξυπνούν τα παιδιά τους τραβώντας το σεντόνι τους
- Γ. κοιμίζουν τα παιδιά τους γαργαλώντας την πατούσα τους
- Δ. ξυπνούν τα παιδιά τους ανοίγοντας τις κουρτίνες

3. Η Ισμήνη κάθε πρωί είναι... *

- Α. όλο χαμόγελα και κέφι
- Β. όλο νεύρα και νύστα
- Γ. γεμάτη απορίες
- Δ. γεμάτη όρεξη για παιχνίδι

4. Όταν η συγγραφέας λέει "Η Ισμήνη κολλάει τη μύτη στο τζάμι", θέλει να πει πως... *

- Α. βάζει κόλλα και κολλάει τη μύτη της στο παράθυρο
- Β. ακουμπάει με το πρόσωπο στο παράθυρο

5. Η Ισμήνη χαίρεται μόλις βλέπει ένα αγόρι με κόκκινο καπέλο χαμογελάει από το απέναντι σχολικό ένα πρωινό.

- Α. Ορθό
- Β. Λάθος

6. Η Ισμήνη μιμείται τον χαιρετισμό του αγοριού ... *

- Α. για να μην τη νομίσει αγενή
- Β. επειδή της αρέσει να μιμείται αυτό που βλέπει
- Γ. επειδή την ανάγκασε το αγόρι
- Δ. διότι της το ζήτησε ο οδηγός του σχολικού

7. Ο Γιώργος την επόμενη μέρα της "χάρισε" ... *

- Α. ένα αληθινό λουλούδι
- Β. ένα χρωματιστό λουλούδι
- Γ. ένα χάρτινο λουλούδι
- Δ. ένα σκυλάκι με φιόγκο στο πόδι

8. Η Ισμήνη και ο Γιώργος κάθε φορά που συναντιούνταν τα σχολικά τους στα φώτα τροχαίας "μιλούσαν"...

- Α. φωνάζοντας από το τζάμι του σχολικού
- Β. με νοήματα και ζωγραφιές απ' το κλειστό τζάμι
- Γ. με τις ώρες

9. Η γιρλάντα με τα ανθρωπάκια σήμαινε πως ... *

- Α. εκείνη τη μέρα η Ισμήνη θα πήγαινε στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας
- Β. ο Γιώργος θα είχε μάθημα χορού
- Γ. η Ισμήνη θα είχε μάθημα μουσικής
- Δ. η Ισμήνη θα είχε μάθημα χορού

10. Όταν δεν τύχαινε να ανάψει κόκκινο φανάρι για να σταματήσει το σχολικό, η Ισμήνη αισθανόταν...

- Α. απογοήτευση
- Β. χαρά
- Γ. φόβο
- Δ. θυμό

11. Την Ισμήνη στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας διασκεδάζει να...

- Α. βλέπει τεράστιους σκελετούς δεινοσαύρων και ζώα που ζούσαν τα παλιά χρόνια
- Β. γλιστρά αθόρυβα στο γυαλισμένο πάτωμα
- Γ. παίζει κρυφτό με τα άλλα παιδιά
- Δ. χορεύει με τους φίλους της

12. Το φτερούγισμα στην καρδούλα που νιώθει η Ισμήνη όταν βλέπει τον δάσκαλο να μιλά στα παιδιά με ακουστική αναπηρία ήταν αίσθημα...

- Α. απογοήτευσης
- Β. θυμού
- Γ. αγωνίας
- Δ. ηρεμίας

13. Η Ισμήνη αποκαλεί τον Γιώργο "θησαυρό" διότι ...

- Α. φορούσε πολλά κοσμήματα
- Β. ήταν πολύ πλούσιος
- Γ. ήταν σαν να ψάχνει κάτι πολύτιμο

14. Όταν λέει στον τίτλο "... Φως φανάρι" εννοεί πως...

- Α. είναι φανερό πως είναι φίλοι
- Β. είναι φίλοι όταν ανάβει το φανάρι
- Γ. το γράφει πάνω στο φανάρι

Υποβολή

Εκκαθάριση φόρμας

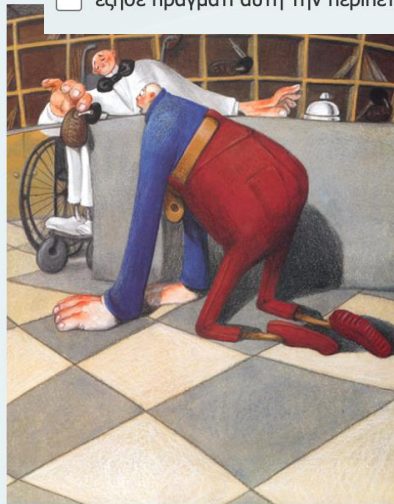
➤ Παράδειγμα 5

- Παραμύθι «**Δυο παπούτσια με καρότσι**»
- Αξιοποίηση στο μάθημα Αγωγής Υγείας σε εξ αποστάσεως μάθημα
- Google form με ερωτήσεις κατανόησης κειμένου, ανοικτού τύπου ερωτήσεις
https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=z-jb7DjOmkS2fbqA5mVJGmAfBRCL-3VPpjoV_1BqotxURjVFTzZM5VDVXNTdTQUtLQVJFWIVOR0EwVy4u
- Θέμα πρόσβασης
- Δράση: Επιστολή στον κοινοτάρχη για δημιουργία ανελκυστήρα στο σχολείο

15

Ο κύριος Λάζαρος Εαυτούλης δεν άντεχε άλλο σε αυτόν τον παράξενο χώρο διότι... * (1 Point)

- έπρεπε να είναι πάντα σκυφτός ή να μπουσουλάει για να περνά από τις πόρτες.
- δεν υπήρχαν σκάλες στα κτίρια.
- αν έμενε ακόμα λίγο εκεί η ζωή του θα γινόταν μαρτυρική.
- δεν μπορούσε να χρησιμοποιήσει τις συγκοινωνίες.

16

Ο κύριος Λάζαρος Εαυτούλης ... * (1 Point)

- έζησε αυτή την περιπέτεια καθώς ήταν ξαπλωμένος λιπόθυμος στο πεζοδρόμιο.
- έζησε αυτή την περιπέτεια στον ύπνο του ένα βράδυ.
- έζησε πράγματι αυτή την περιπέτεια.

17

Ο συγγραφέας με το παραμύθι "Δυο παπούτσια με καρότσι" θέλει να θίξει (επισημάνει/σχολιάσει)... * (1 Point)

- το ζήτημα της δυσκολίας στη μετακίνηση των ατόμων με κινητική αναπηρία λόγω έλλειψης υποδομών.
- το ζήτημα της επιλογής κατάλληλων παπουτσιών.
- το ζήτημα της αδιαφορίας κάποιων ανθρώπων για τα άτομα με κινητική αναπηρία.
- το δικαίωμα των ατόμων με κινητική αναπηρία να χρησιμοποιούν τις ράμπες στα πεζοδρόμια.
- το ζήτημα της παράνομης στάθμευσης σε χώρους στάθμευσης ή ράμπες αναπήρων.

Να γράψουν π.χ. επιστολή που γράφει ο Λάζαρος Εαυτούλης σε μια δημόσια υπηρεσία/δήμο που να περιγράφει την εμπειρία του και να κάνει εισηγήσεις για το πώς θα μπορούσε να γίνει πιο προσβάσιμη η πόλη.

Να γράψουν τον διάλογο ανάμεσα στον Λάζαρο Εαυτούλη με ένα άτομο με κινητική αναπηρία (ίσως αυτόν που βρήκε στο πεζοδρόμιο να τον περιμένει) και να τον ρωτήσει τι χρειάζεται να γίνει στο σχολείο/γειτονιά για να είναι πιο προσβάσιμη.

Να ζωγραφίσουν ή να περιγράψουν μια πόλη ή ένα κτίριο που να είναι προσβάσιμα.

➤ Παράδειγμα 6

- Ενότητα 6 «Οι φίλοι μας, οι φίλες μας», προσέχοντας να μη δοθεί έμφαση στην αναπηρία.
- Αφίσες, μια γελοιογραφία και ένα τηλεοπτικό σποτ
- Ερώτημα «Τι εννοούμε πραγματική φιλία;».
- Άρθρο **«Μετά το χρυσό έμεινα μόνη μου»** και εστιάσαμε στο γεγονός ότι ένας πραγματικός φίλος χαίρεται με την επιτυχία μας.
- Άρθρο **«Δυο φίλοι κυνηγοί»** και εστιάσαμε στο γεγονός δύο πολύ καλοί φίλοι περνούν καλά μαζί.
- Το κείμενο με τον «Δάμων και Φιντίας» στο Τετράδιο Εργασιών για να δουν μέχρι πού μπορεί να φτάσει μια πραγματική φιλία.
- Το κείμενο του βιβλίου τους «Η μικρή τσιγγάνα» για να τους προβληματίσω για το είδος της φιλίας των δύο παιδιών.

Άρθρο 1

«Μετά το χρυσό έμεινα μόνη μου!»

Με την Καρολίνα Πελενδρίτου συζητήσαμε και για την προετοιμασία της για τους Ολυμπιακούς του Πεκίνου, το πρόγραμμα της και τους στόχους της, ωστόσο θα το παρουσιάσουμε εν κοινή. Παρόν στη συζήτη μας ήταν και ο προπονητής της, Γιάννης Αλεξάκης, ο οποίος τόνισε πως πρέπει η Καρολίνα να μείνει απεριόριστα στην προετοιμασία της και να λυθεί το θέμα της του συντονισμού, καθώς την επηρεάζει ψυχολογικά και προσπαθεί με ώρες προπόνησης να ξεκαθεί, χωρίς να είναι καταρτητό. Ωστόσο, αυτό που μας σόκαρε στη συνάντησή ήταν η αποκαλίψη της πως οι αθλητές της χώρας είναι πλάτη μετά την κατάκτηση του χρυσού μεταλλίου έμεινα μόνη μου. Ούτε ένα συγκαρτεπρία γύρισαν να μου πουν! Ήταν λέες και δεν υπήρκα πο!

Η Καρολίνα Πελενδρίτου με τον προπονητή της Γιάννη Αλεξάκη στο συγκρότημα της Βραζιλίας, όπου κέρησε δύο χρυσά.

ΔΥΟ ΠΑΡΑΠΗΓΓΙΟΙ ΚΥΝΗΓΟΙ ΠΡΟΧΩΡΟΥΝ ΩΣ 3 ΧΛΜ. ΚΑΘΙΣΜΕΝΟΙ ΣΤΑ ΑΝΑΠΗΡΙΚΑ

Κινητοί κέρως κέρως στο πάρκο τους βελόνες άλλο κινητό όταν περνούσαν δίπλα τους. Σκεπτόνταν αν μπορούσαν να τους βοηθήσει. Γενική: Αλέξη Σαββίδη

Άρθρο 2

Ψηφίδες Γνώσης

<https://www.ucy.ac.cy/psifides-gnosis/el/digital-archive>

- πρωτογενές υλικό που αναπτύχθηκε από άτομα με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις
- αυτοβιογραφίες, ποιήματα, μουσική και έργα τέχνης, περιοδικά και ενημερωτικά δελτία, υποστηρικτικά μέσα και τεχνολογία, ταινίες μικρού μήκους, παραμύθια, εκπαιδευτικό υλικό για διάφορα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος

➤ Παράδειγμα 7:

«Η μάνα του
αγνοούμενου» της Λένιας
Τακούση

Γνωρίζω, Δεν Ξεχνώ,
Διεκδικώ

Η Μάνα του αγνοούμενου

Ούλλον τον κόσμον αγαπώ
τζιαι ούλλον σιαιρετώ τον
μα...
όποιος τζι' αν 'ρέξει σταματώ
μεινήσκω τζιαι θωρώ τον.
Θωρώ... πρώτα τα 'μμάθκια του
αν 'νεν γλυτζιά τζιαι μαύρα.
Θωρώ τζιαι τα στομόσειλα
του Τζιύρη του που 'μοιάζαν
τζιαι η καρκιά μου...
...τζιαι η καρκιά μου σταματά
φουγκράζεται... τζιαι εν 'φακκά
γροικά... πάει να σπάσει.

Μα...

μα... τούτος...

τούτος εν ο Αντρίκκος μου
που 'χάθην μες στον πόλεμον
ποτζιεί πουν' το Καρπάσιν,
τζιαι τη φωτογραφίαν του
στη πούγκαν μου την έχω
θαρκούμαι...
θαρκούμαι πως εν δίπλα μου
τζι' εν για να τον προσέχω.
Μεινήσκω πιον να τον θωρώ
διώ του μια φοράν γυρόν
τζιαι στέκω τζι' αρωτώ τον:
«Συμπάθαμαι...
συμπάθαμαι τον γιόκκαν μου...
μα 'ν είσαι ο Αντρίκκος
που 'ρτασιν τζιαι συλλάβαν σε
στες φασαρίες τότες
τζιαι ύστερα επέψαν σας
στον πόλεμο στρατιώτες;

Τζι' έσειι που τότες που κρατώ
τούνην φωτογραφίαν
τζι' όπου σταθώ, τζι' όπου βρεθώ
ούλλον τον κόσμον αρωτώ
αν έσειι που σε είαν;
Ο Τζιύρης σου εν τ' άντεξεν
έφαν τον το μαράζιν,
τζιαι τη φωτογραφίαν σου... επήρεν μες στο χώμαν,
κρατεί την μες στα σιέρκα του... τζιαι καρτερά σε 'κόμα.
'Έτσι τζιαι 'γιώνινς γιόκκα μου
πον' 'να με πάρει ο πλάστης
κόμα τζιαι μες στον τάφον μου
εν' να προσμένω...
να 'ρτεις...».

Ιούλης 1996

Απαγγέλθηκε σε εκδήλωση Μνήμης και Τιμής, στο μνημείο Πεσόντων, Δολοφονηθέντων και Αγνοουμένων του 1974, στη Δερύνεια και ήταν η αφορμή για να πάρει την απόφαση η συγγραφέας να εκδώσει τα ποιήματά της, με την παρότρυνση ενός σεβαστού προσώπου που ήταν παρόν και αποτελεί τον Ανώνυμο χορηγό της έκδοσης.

➤ Παράδειγμα 8

Γνωρίζω, Δεν
Ξεχνώ, Διεκδικώ

Ο αγνοούμενος Στέλιου Πισή

Στίχοι: Κλείτος Πισής – Σωτήρης Γιάγκοι
Ερμηνεία: Στέλιος Πισής
CD: Ψηφίδες (1997)

Ήταν Αυγούστου πρωινό
που πήρες δρόμο μακρινό (δισ)
στα πέπλα του πολέμου

Χάθηκες μέσα στο νοτιά
κι έχω στα στήθια μου φωτιά (δισ)
χαμένε αδερφέ μου

Μας ζώσαν γύρω τα θεριά
και συ τραβούσες στη μεριά (δισ)
του ονείρου και του ανέμου

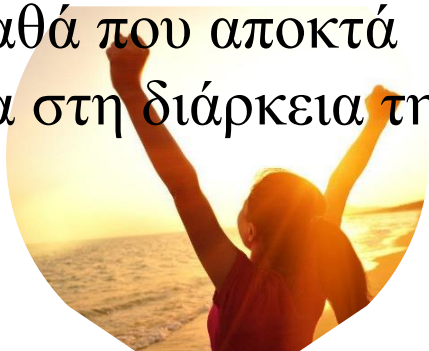

➤ Παράδειγμα 9:

«**Αυτό είναι ευτυχία**» της
Λένιας Τακούση

«Συγγενικές Σχέσεις» στην Στ'
τάξη-

Κάθε άτομο θεωρεί οικογένειά
του τα άτομα που το αγαπούν, το
στηρίζουν και του δίνουν δύναμη
να συνεχίσει στη ζωή του ό,τι
και να του συμβεί. Η πραγματική
ευτυχία βρίσκεται στην αγάπη
αυτών των ατόμων και όχι στα
υλικά αγαθά που αποκτά
κάποιος/α στη διάρκεια της ζωής
του/της.

Αυτό είναι ευτυχία...

Σ' όλους αυτούς που μορφαίνουν τη

Δυο ζευγάρια γλυκά ματάκια
φορτωμένα νιάτα... επανάσταση... όνειρα.
Να τα χαιρεσαι να μεγαλώνουν... να φουντώνουν
να τ' ακολουθείς με αγωνία στα πρώτα τους πετάγματα
να συντροφεύεις με αγάπη τα όνειρά τους
να τα 'χεις πριν απ' τη δικιά σου ανάσα
να τα καμαρώνεις
και να 'χεις τον υπέροχο τίτλο της μαμάς.
Αυτό είναι ευτυχία!

Να γυρνάς τα βράδια κουρασμένη στο σπίτι
και να 'χεις κάπου ν' ακουμπήσεις την καρδιά σου
να 'χεις μια ζεστή αγκαλιά να μοιραστείς τους φόβους σ
ένα χέρι να πιαστείς, ν' ανέβεις τα σκαλιά
μια συντροφιά για την ένεση της Δευτέρας.
Αυτό είναι ευτυχία!

Να 'χεις ανθρώπους - κομμάτια της ψυχής σου
μια μάνα με τη χάρη της Παναγιάς μες στην καρδιά
κι έναν πατέρα να φοράει πάντα το χαμόγελο της καλοσύ
να 'χεις αδέρφια λατρεμένα, αγαπημένα,
με την ανθρωπιά να τους κρατάει σφιχτά απ' το χέρι
και την ψυχή να τους δείχνει πάντοτε το δρόμο
να σπρώχνονται ποιος θα 'ναι δίπλα σου να βοηθήσει
πριν καλά - καλά τους φωνάξεις
και πριν να ξέρουν το γιατί.
Αυτό είναι ευτυχία!

Να 'χεις φίλους της καρδιάς
συντρόφους αγαπημένους
ανθρώπους δικούς
σαν τ' αδέρφια από άλλη μάνα

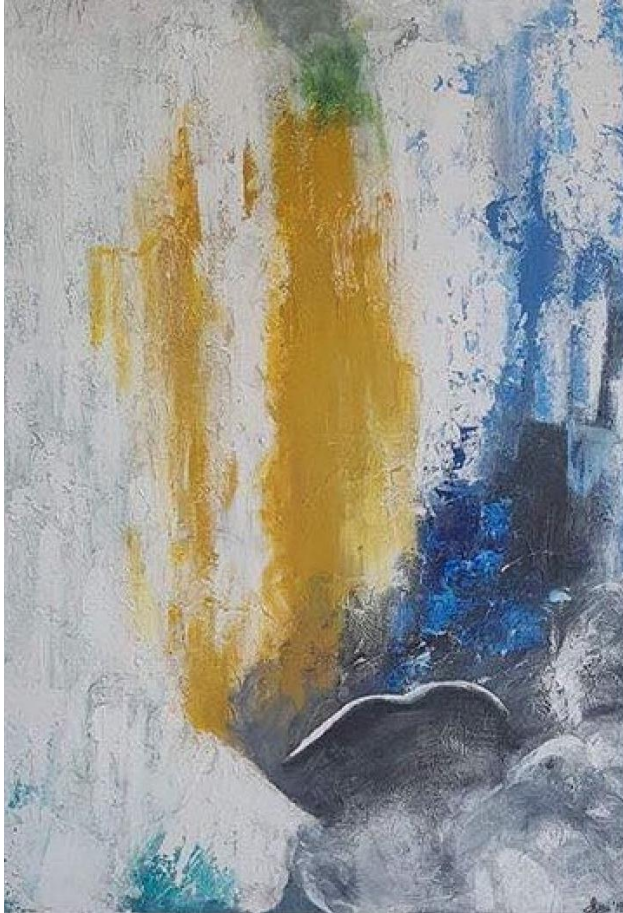
που να σου χαρίζουν απλόχερα αγάπη... και εκτίμηση.
Να μοιράζεσαι μαζί τους στιγμές
που να τσακώνονται ποια θα 'χει την καλύτερη θέση,
στο θησαυροφυλάκιο της μνήμης.
Αυτό είναι ευτυχία!

Να πονάς κι όμως να 'χεις τη δύναμη ν' αντέχεις
να 'χεις το κουράγιο να λες πάντα με χαμόγελο όταν σε ρωτούν,
είμαι καλά...
μα ναι, είμαι καλά...
και θα 'μαι καλά όπως και να 'μαι
και να το λες με την ψυχή σου
και να το πιστεύεις.
Αυτό... είναι ευτυχία!

Αύγουστος 2007

➤ Παράδειγμα 10

Ραφαέλλα Μιλτιάδους - Duende

Dadu Shin - Becoming Disabled

Dadu Shin – What disability means

- Μάθημα Τέχνης
- Μάθημα Ελληνικών Παραγωγή προφορικού λόγου
- Μάθημα Αγωγής Υγείας/Ζωής για άμεση αναφορά στην αναπηρία

➤ Παράδειγμα 11

Ντοκιμαντέρ «Με λένε Στέλιο»

Η βιογραφία του Στέλιου

Κυμπουρόπουλου

<http://www.youtube.com/watch?v=5kkheBcsZqI>

Ε΄τάξη
Ελληνικά

➤ Παράδειγμα 12

Ελληνικά
Προσκλήσεις
Φανής Αναστασίου

➤ Παράδειγμα 13

17 Απριλίου 2001

Ελληνικά Επιστολές

26 Μαρτίου, 2001

Αγαπητοί μας φίλοι,

Είμαστε η ομάδα «ΕΞΕΡΕΥΝΗΤΕΣ ΚΟΜΠΙΟΥΤΕΡ» και σας στέλνουμε μερικές αφίσες για να τα διαφημίσετε και να καταλάβει ο κόσμος είσαστε και εσείς άνθρωποι όπως και ο άλλος κόσμος και έχετε τα ίδια δικαιώματα με όλους. Μπορείτε να τις δείξετε στην τηλεόραση, στο δρόμους ή να τα πείτε στο ράδιο. Θέλουμε να πούμε στους ιδιοκτήτες των κέντρων να κάνουν ράμπες για να ανεβαίνουν οι ανάπηροι. Θέλουμε να γίνουν ανεγκυστήρες για να ανεβαίνουν οι ανάπηροι στις πολυκατοικίες. Η κυβέρνηση να έχει ενδιαφέρον για τους ανάπηρους, όπως και για τους άλλους ανθρώπους.

Το μάθαμε από τη δασκάλα μας κυρία Σιμόνη Συμεωνίδου. Η ομάδα μας ενδιαφέρθηκε και για αυτό φτιάξαμε τις αφίσες και αυτή την επιστολή. Ήθελα να μας στείλετε μια επιστολή στο σχολείο μας που να λέει αν σας άρεσαν αυτά που κάναμε. Θα θέλαμε να μας πείτε πώς περνάτε, αν έχετε προβλήματα κι αν περνάτε καλύτερα με αυτά που θέλουμε να δείξουμε στους άλλους ανθρώπους. Θα θέλαμε να μας πείτε αν θέλετε να κάνουμε κι άλλες αφίσες.

Νομίζουμε ότι πρέπει η κυβέρνηση να βάλει ράμπες στα καταστήματα και στα κλαμπ. Ακόμα αν πηγαίνετε να δείτε ποδόσφαιρο να βάλουν ειδικές θέσεις σε όλα τα γήπεδα. Ελπίζουμε ότι αυτά που σας στείλαμε να πείσει τους άλλους ανθρώπους ότι είμαστε ίσοι με αυτούς.

Με αγάπη,

Σεβαστή
Λουκία
Αλέξης
Μιχάλης
Γιώργος

Συνημμένο: Δύο αφίσες που φτιάξαμε

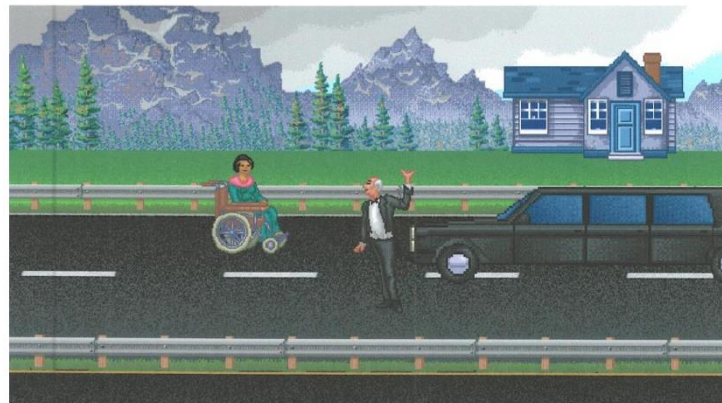
Δύο αφίσες που φτιάξαμε

Αφίσα 1

-ΤΙ ΓΥΡΕΥΕΙΣ ΜΕ ΤΟ ΤΡΟΧΟΚΑΘΙΣΜΑ ΣΤΟ ΓΗΠΕΔΟ;
-ΑΦΟΥ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΚΑΘΙΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΜΑΣ. ΠΟΥ ΘΑ ΚΑΘΟΜΑΣΤΕ;

Αφίσα 2

ΓΙΑΤΙ ΜΑΣ ΦΩΝΑΖΕΤΕ ΕΝΩ ΕΣΕΙΣ ΜΠΑΙΝΕΤΕ ΣΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΠΑΡΚΙΓΚ;
ΘΑ ΜΠΑΙΝΟΥΜΕ ΚΑΙ ΕΜΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΚΟ ΣΑΣ ΧΩΡΟ!!!

Αγαπητοί φίλοι των ομάδων
«Ηλεκτρονικοί Εγκέφαλοι» και «Εξερευνητές Κομπιούτερ»,

Πρώτα – πρώτα να σας συστηθώ. Είμαι ο Μιχάλης Δημοσθένους και είμαι παραπληγικός εδώ και 23 χρόνια, μετά από εργατικό ατύχημα. Επίσης, είμαι Μέλος στο Διοικητικό Συμβούλιο της Οργάνωσης Παραπληγικών Κύπρου από την ίδρυσή της.

Πήρα την επιστολή σας πριν λίγες μέρες και διάβασα για την ωραία δουλειά που κάνατε γύρω από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι συνάνθρωποί μας, που για κάποιο λόγο δεν μπορούν να περπατήσουν και για αυτό χρησιμοποιούν τροχοκάθισμα.

Πραγματικά, δουλέψατε με ένα εντυπωσιακό και έξυπνο τρόπο. Η φαντασία σας δεν περιορίστηκε στα στενά όρια της μικρής σας κοινότητας αλλά επεκτάθηκε ακόμα και έξω από τα όρια του πανέμορφου μικρού μας νησιού.

Την επιστολή και τις αφίσες που μας στείλατε θα τα στείλω σε εφημερίδες, ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς και θα τους παρακαλέσω να τα δημοσιεύσουν για να μάθει ο κόσμος περισσότερα για αυτό το πρόβλημα.

Όσο για τα διάφορα ερωτήματα που θέσατε στην επιστολή σας θα περιοριστώ για την ώρα μόνο σε αυτό: Δεν σταματήσαμε να είμαστε άνθρωποι. Έχουμε τα ίδια αισθήματα και ανάγκες όπως όλος ο κόσμος. Προσπαθούμε να ξεπεράσουμε τις επιπρόσθετες δυσκολίες που έχουμε λόγω της αναπηρίας μας και να ζούμε όπως όλοι οι συνάνθρωποί μας. Όμως, αγαπητοί μου φίλοι, νομίζω πως είναι καλύτερα να τα πούμε από κοντά. Αν συμφωνείτε και εσείς, συνηνοηθείτε με τη δασκάλα σας για να διευθετηθεί μια συνάντηση στο σχολείο σας. Εγώ είμαι στη διάθεσή σας οποιαδήποτε μέρα με καλέσετε.

Τέλος, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για το θερμό ενδιαφέρον που δείξατε πάνω στο θέμα αλλά και για τα αισθήματα αγάπης που καταφέρατε να εκφράσετε μέσα από τις αφίσες. Περιμένω να γνωριστούμε και να πούμε περισσότερα από κοντά.

Με αγάπη,

Μιχάλης Δημοσθένους

Υ.Γ. Παρακαλώ δώστε στη δασκάλα σας τα θερμά μου συγχαρητήρια γιατί η δική σας επιτυχία είναι ταυτόχρονα και δική της.

Είναι
κατάλληλο
παραμύθι;

DISARTS

Το ερευνητικό πρόγραμμα **DISARTS: «Αξιοποιώντας τις τέχνες, το έργο και τις εμπειρίες των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση»**, αποτέλεσε διετές πρόγραμμα (2019-2021), το οποίο πραγματοποιήθηκε με εσωτερική χρηματοδότηση του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Σκοπός του **DISARTS** ήταν η ανάπτυξη των γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων ως προς την έννοια της ενσυναίσθησης σε σχέση με την αναπηρία και η ενδυνάμωσή τους στον σχεδιασμό και υλοποίηση διδασκαλιών, οι οποίες πραγματεύονται θέματα αναπηρίας με άμεσο ή έμμεσο τρόπο.

Η ανάλυση των δεδομένων (συνεντεύξεις, ηχογραφημένες συζητήσεις, αναστοχαστικό ημερολόγιο, σχέδια μαθήματος, ερευνητικό ημερολόγιο) οδήγησε στην έννοια και στον ορισμό της «αναδομημένης ενσυναίσθησης», η οποία αποτελεί μια πρόταση για την αρχική εκπαίδευση και την επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών ως προς τη διδασκαλία θεμάτων αναπηρίας.

Δρ Σιμώνη Συμεωνίδου
Επιστημονική Υπεύθυνη DISARTS
Τμήμα Επιστημών της Αγωγής
Πανεπιστήμιο Κύπρου

τηλ. 22892932
symeonidou.simoni@ucy.ac.cy

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Επιστημών της Αγωγής

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Επιστημών της Αγωγής

Αναδομημένη Ενσυναίσθηση

Μια πρόταση για τη διδασκαλία θεμάτων αναπηρίας

DISARTS

«Αξιοποιώντας τις τέχνες, τις εμπειρίες και το έργο των ατόμων με αναπηρία στη διδασκαλία»

Ερευνητικό Πρόγραμμα που έλαβε Εσωτερική Χρηματοδότηση από το Πανεπιστήμιο Κύπρου (2019-2021)

Τι είναι η αναδομημένη ενσυναίσθηση;

Είναι η εις βάθος κατανόηση των εμπειριών των ατόμων με αναπηρία σε κοινωνίες που αδικούν/αποκλείουν τα άτομα με αναπηρία, η οποία οδηγεί στην αναδόμηση των κυρίαρχων αντιλήψεων, πρακτικών και στάσεων που επικρατούν στην εκπαίδευση, αλλά και στην ευρύτερη κοινωνία. Η έννοια αυτή έχει προκύψει από το Ερευνητικό Πρόγραμμα DISARTS.

Πώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αναπτύξουν την αναδομημένη ενσυναίσθηση;

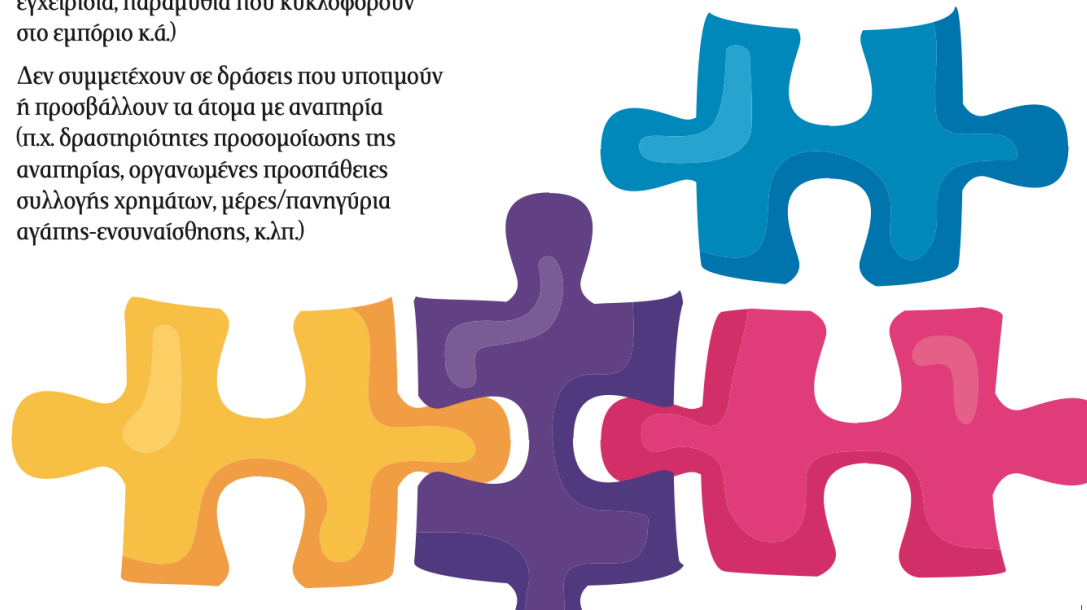
Μέσω επαγγελματικής μάθησης η οποία στηρίζεται στις αρχές των Σπουδών για την Αναπηρία στην Εκπαίδευση, οι εκπαιδευτικοί:

- > Αναγνωρίζουν και κατακρίνουν την παθητική ενσυναίσθηση (π.χ. μέσα, υλικά και δραστηριότητες που προάγουν τη λύπηση ή τον θαυμασμό των ατόμων με αναπηρία)
- > Κατανοούν την ανάγκη για **κριτική ενσυναίσθηση** (π.χ. σχεδιάζουν μαθήματα που στοχεύουν στην παρουσίαση των θεμάτων αναπηρίας ως θέμα ανθρωπίνων δικαιωμάτων τα οποία καταπατούνται)
- > Κρίνουν αναγκαία την ανάπτυξη της **ενσυναίσθησης για την ενιαία εκπαίδευση** (π.χ. αντιμετωπίζουν καθημερινά τα παιδιά/εφήβους με αναπηρία ως αναπόσπαστο μέρος της μαθητικής κοινότητας και δεν τα διαχωρίζουν ή αποκλείουν με οποιοδήποτε τρόπο)

Πώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αναπτύξουν την αναδομημένη ενσυναίσθηση στους μαθητές και μαθητρίτες τους;

- > Ενημερώνονται για θέματα αναπηρίας από τις κατάλληλες πηγές (π.χ. τα ίδια τα άτομα με αναπηρία, τις εμπειρίες και τα έργα τους, βιβλιογραφία)
- > Ενημερώνονται για θέματα διδασκαλίας θεμάτων που σχετίζονται με την αναπηρία (βιβλιογραφία αντι-καταπιεστικών παιδαγωγικών)
- > Αναγνωρίζουν και κρίνουν μέσα και υλικά που προωθούν την παθητική ενσυναίσθηση (π.χ. στόχοι του Αναλυτικού Προγράμματος, κείμενα που υπάρχουν στα σχολικά εγχειρίδια, παραμύθια που κυκλοφορούν στο εμπόριο κ.ά.)
- > Δεν συμμετέχουν σε δράσεις που υποτιμούν ή προσβάλλουν τα άτομα με αναπηρία (π.χ. δραστηριότητες προσομοίωσης της αναπηρίας, οργανωμένες προσπάθειες συλλογής χρημάτων, μέρες/πανηγύρια αγάπης-ενσυναίσθησης, κ.λπ.)

- > Χρησιμοποιούν τον όρο «άτομα με αναπηρία» και αποφεύγουν εκφράσεις όπως άτομα με ειδικές ανάγκες, άτομα με ειδικές ικανότητες, άτομα με ιδιαιτερότητες ή ΑΜΕΑ
- > Αξιοποιούν υλικό που έχει δημιουργηθεί από άτομα με αναπηρία (π.χ. λογοτεχνικά κείμενα, συνεντεύξεις, ποιήματα, έργα τέχνης, κ.λπ.) για τον σχεδιασμό μαθημάτων που προάγουν την κριτική ενσυναίσθηση. Τέτοιο υλικό υπάρχει στο διαδίκτυο, στο ψηφιακό αρχείο «Ψηφίδες Γνώσης»
- > Με την καθημερινή τους στάση, λόγο και συμπεριφορά στην τάξη προάγουν την ενσυναίσθηση για την ενιαία εκπαίδευση

Ευχαριστώ
πολύ!!

Απορίες;

diamando@live.co.uk

Αναφορές

<https://ucyweb.ucy.ac.cy/psifides-gnosis/el/digital-archive>

Σιμεωνίδου, Σ. & Δημοκράτους, Μ. (2020) Εισαγωγή-
Μοντέλα της αναπηρίας και ορολογία